

14/04/2026

Τιμήθηκε η μνήμη των Μαρτύρων της Σφαγής της Χίου

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Χίου, Ψαρών και Οινουσσών

Με την πρέπουσα εκκλησιαστική λαμπρότητα και μέσα στο αναστάσιμο κλίμα της Διακαινησίμου Εβδομάδας, τιμήθηκε την Τρίτη της Διακαινησίμου η ιερή μνήμη των Μαρτύρων της [Σφαγής](#) της [Χίου](#) στην ιστορική Ιερά Μονή Αγίου Μηνά.

Στο καθολικό της Μονής τελέστηκε η Αρχιερατική Θεία Λειτουργία, ιερουργούντος του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Χίου, Ψαρών και Οινουσσών κ. Μάρκου, πλαισιούμενου από πλήθος ιερέων της Ιεράς Μητροπόλεως, οι οποίοι προσήλθαν για να τιμήσουν τη θυσία των προγόνων μας.

Κατά τη διάρκεια του κηρύγματός του, ο Σεβασμιώτατος αναφέρθηκε με λόγο πνευματικό στη σημασία της θυσίας, τονίζοντας ότι όπως η πραγματική δόξα του Χριστού είναι ο Σταυρός Του, με τον ίδιο τρόπο η αληθινή δόξα των Μαρτύρων της Σφαγής έγκειται στο μαρτύριό τους, καθώς η πίστη τους έγινε η δύναμη που τους οδήγησε στην αιωνιότητα.

Μετά το πέρας της Θείας Λειτουργίας, κλήρος και λαός μετέβησαν στο Ιερό Οστεοφυλάκιο, όπου τελέστηκε επιμνημόσυνος δέησης ενώπιον των ιερών λειψάνων, σε κλίμα βαθιάς συγκίνησης και εθνικής υπερηφάνειας.

Στις εκδηλώσεις παρέστησαν οι τοπικές αρχές του νησιού, καθώς και εκπρόσωποι των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας, τιμώντας με την παρουσία τους την ιστορική επέτειο.

Τον πανηγυρικό λόγο της ημέρας εξεφώνησε ο κ. Αργύριος Στακιάς, εκπαιδευτικός Φυσικής Αγωγής Β'θμιας Εκπαίδευσης Χίου και κατηχητής της Ιεράς Μητροπόλεως, ο οποίος σκιαγράφησε το χρονικό της θυσίας και το αποτύπωμα που άφησε στην ψυχή του Χιακού λαού.

Αναλυτικότερα:

«Σεβασμιώτατε Πατέρα, με την ευχή και την ευλογία σας, αιτούμαι να εκφωνήσω την ομιλία μου. Σεβαστοί Πατέρες, Εντιμότατοι εκπρόσωποι της Πολιτείας και των Ενόπλων Δυνάμεων, Αγαπητοί μου αδελφοί και Χριστιανοί της μαρτυρικής και μυροβόλου μας Χίου, Χριστός Ανέστη! Αληθώς Ανέστη! Μέσα στην αναστάσιμη ατμόσφαιρα της Διακαινησίμου Εβδομάδας, όπου η κτίση ολόκληρη πανηγυρίζει τη νίκη της Ζωής επί του Θανάτου, η ιστορική μνήμη μας καλεί σε μια ιερή αναδρομή. Σήμερα, η χαρμολύπη της Ορθοδοξίας βρίσκει την απόλυτη έκφρασή της. Από τη μία, ο παιάνας της Αναστάσεως και από την άλλη, ο βουβός θρήνος για τις χιλιάδες ψυχές που θυσιάστηκαν στο βωμό της πίστης και της ελευθερίας την άνοιξη του 1822. Δεν βρισκόμαστε εδώ μόνο για να τιμήσουμε την θυσία των προγόνων μας. Βρισκόμαστε εδώ για να ψηλαφήσουμε τις πληγές του Γένους, να ακούσουμε τους στεναγμούς που βγαίνουν ακόμα από τα οστεοφυλάκια και να μετατρέψουμε την ιστορική γνώση σε πνευματική πυξίδα. Η Σφαγή της Χίου δεν είναι ένα απλό γεγονός του παρελθόντος· είναι μια διαρκής υπενθύμιση του πώς τιμάται η ελευθερία και πώς κερδίζεται η αιωνιότητα. Πριν την καταστροφή, η Χίος δεν ήταν ένα τυχαίο νησί του Αιγαίου. Ήταν το «διαμάντι της Ανατολής». Χάρη στα προνόμια που είχε εξασφαλίσει λόγω της μαστίχας, απολάμβανε μια ιδιότυπη αυτονομία. Η οικονομική ευμάρεια είχε οδηγήσει σε μια πολιτιστική

έκρηξη. Η Μεγάλη Σχολή της Χίου, με ξακουστούς και επώνυμους δασκάλους, αποτελούσε το πνευματικό κέντρο του Ελληνισμού και οι Χιώτες ήταν άνθρωποι της δημιουργίας, του εμπορίου και της θάλασσας. Οι βιβλιοθήκες τους ήταν γεμάτες με τα φώτα της Ευρώπης, η ευημερία τους άνθιζε, η κοινωνία τους ακτινοβολούσε, οι εκκλησίες τους έλαμπαν από την ευλάβεια των πιστών και τα μοναστήρια τους καθοδηγούσαν σαν φάροι πνευματικοί. Όμως, η ιστορία συχνά απαιτεί από τους ευνοημένους να γίνουν μάρτυρες. Η Χίος, παρότι δίστασε αρχικά να εισέλθει στον ένοπλο αγώνα φοβούμενη την εγγύτητα με τις μικρασιατικές ακτές, σύρθηκε στη δίνη της Επανάστασης στις 10 Μαρτίου του 1822, όταν ο Σάμιος Λυκούργος Λογοθέτης, με την προτροπή του Χιώτη Αντωνίου Μπουρνιά αποβιβάστηκε στο νησί με 1500 άνδρες ανεπαρκώς όμως οπλισμένους και οργανωμένους. Αποφασιστική σημασία για την έκβαση της εξέγερσης είχε και η απραξία της - λεγόμενης - κεντρικής κυβέρνησης η οποία δεν απέστειλε έγκαιρα βοήθεια στους επαναστάτες, ενώ στην περαιτέρω αποδυνάμωσή τους συνέβαλε και η διχόνοια μεταξύ των δύο ηγετών. Η μοίρα είχε πλέον σφραγιστεί. Η απάντηση της Υψηλής Πύλης ήταν μια πρωτοφανής επίδειξη βαρβαρότητας. Ο σουλτάνος Μαχμούτ ο Β΄, αφενός εξοργισμένος από την «αχαριστία» των προνομιούχων Χιωτών, αφετέρου προσωπικά προσβεβλημένος επειδή η αδερφή του καρπούταν από το νησί τον φόρο των μαστιχόδεντρων, διέταξε τον ναύαρχο Καρά Αλή να μετατρέψει το νησί σε στάχτη. Έτσι στις 30 Μαρτίου 1822, ανήμερα της Μεγάλης Πέμπτης, ο οθωμανικός στόλος άρχισε τον βομβαρδισμό. Αυτό που ακολούθησε τους επόμενους μήνες δεν περιγράφεται με ανθρώπινα λόγια. Ο Μπουρνιάς κατά την υποχώρηση φώναζε το γνωστό στη Χίο σύνθημα: «Ο σώζων εαυτόν σωθήτω!...» Οι στρατιές των ατάκτων που πέρασαν από την απέναντι ακτή δεν ήρθαν για να πολεμήσουν στρατιώτες, αλλά για να εξοντώσουν έναν λαό και να μετατρέψουν κάθε γωνιά του νησιού σε θέατρο μαρτυρίου. Χωρίς σημαντική αντίσταση ο Οθωμανικός στρατός προχώρησε σε εκτεταμένες λεηλασίες και σφαγές άμαχου πληθυσμού, παρόλο που η συντριπτική πλειονότητα του νησιού δεν έκανε τίποτα για να προκαλέσει τη σφαγή, καθώς δεν συμμετείχε στην εξέγερση. Από το Βορρά μέχρι το Νότο και από την Ανατολή μέχρι τη Δύση, το αίμα έρρεε άφθονο. Οι Οθωμανοί έκαψαν σπίτια, σκότωσαν όλα τα παιδιά κάτω των 3 ετών, όλους τους άνδρες από 12 ετών και πάνω, καθώς και όλες τις γυναίκες από 40 ετών και πάνω, με εξαίρεση αυτούς που ήταν πρόθυμοι να ασπαστούν το Ισλάμ, επειδή είχε δοθεί προηγουμένως εντολή στα στρατεύματα να χαριστεί η ζωή μόνο σε όσους δέχονταν να αλλαξοπιστήσουν. Οι αριθμοί είναι αποκαλυπτικοί της γενοκτονίας: από τους 120.000 συνολικά κατοίκους που είχε το νησί πριν τη σφαγή, πάνω από 30.000 σφάχτηκαν με τον πιο άγριο τρόπο, περίπου 45.000 οδηγήθηκαν στα σκλαβοπάζαρα της Σμύρνης, της Κωνσταντινούπολης και της Αλεξάνδρειας. Μεγάλο μέρος του πληθυσμού διέφυγε προς τα Ψαρά, τις

Κυκλάδες, την Πελοπόννησο και χιλιάδες άλλοι πέθαναν από την πείνα και τις αρρώστιες κρυμμένοι στα βουνά, ενώ στο τέλος του θέρους, στο νησί είχαν απομείνει λιγότεροι από 2.000 εξαθλιωμένοι άνθρωποι. Ο τότε Τούρκος τοποτηρητής της Χίου Βαχίτ πασάς, που κατέγραψε τα συμβάντα, αναφέρει: “τους μεν ηλικιωμένους επέρασαν γενναιότατα εν στόματι μαχαίρας, παρομοίως και τας ηλικιωμένας γραίας, την δε κινητήν περιουσίαν αυτών ελεηλάτησαν ... τας δε ωραίας κόρας των και τους τρυφερούς νεανίσκους των ηχμαλώτισαν. Το αίμα έρρευσε ποταμηδόν...” Όταν ο ίδιος απέστειλε στην Κωνσταντινούπολη αναφορά για την ανακατάληψη του νησιού, απέστειλε μαζί και 5 φορτία με κομμένα κεφάλια και 2 φορτία κομμένα αυτιά. Επιπρόσθετα, διατάχτηκε και ο απαγχονισμός 55 επιφανών- προκρίτων Χιωτών ομήρων, οι οποίοι κρατούνταν στη σκοτεινή φυλακή της Ακρόπολης της Χώρας του νησιού, μεταξύ των οποίων ο Αρχιεπίσκοπος Ιερομάρτυρας Πλάτωνας Φραγκιάδης και οι συν αυτώ αναιρεθέντες Κληρικοί, μοναχοί και λαϊκοί, οι οποίοι κατόπιν δικής σας προτάσεως Σεβασμιώτατε και αποφάσεως της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος, αναγράφηκαν στα αγιολογικά δελτία και η ιερά μνήμη τους εορτάζεται στον Ιερό Μητροπολιτικό Ναό της Χίου την Κυριακή του Παραλύτου εκάστου έτους. Εδώ, στον ιερό χώρο της Μονής του Αγίου Μηνά, η τραγωδία έφτασε στο απόγειό της. Την ημέρα του Πάσχα, την ημέρα της Υπέρτατης Αγάπης του Θεού προς τον άνθρωπο, χιλιάδες γυναίκες, παιδιά και γέροντες είχαν καταφύγει πίσω από αυτούς τους τοίχους, πιστεύοντας ότι το άσυλο του Θεού θα τους προστάτευε. Όμως η μανία των εισβολέων δεν γνώριζε ιερό και όσιο. Όταν οι πύλες υποχώρησαν, ο ναός έγινε σφαγείο επειδή οι σφαιρισθέντες αρνήθηκαν να αλλάξουν την πίστη τους και προτίμησαν το μαχαίρι από το τουρμπάνι. Το αίμα που πότισε το δάπεδο αυτού του Ναού δεν καθαρίστηκε ποτέ πλήρως· έμεινε εκεί ως σφραγίδα γνησιότητας της ελληνικής ψυχής. Αυτοί οι άνθρωποι δεν είναι απλά θύματα· είναι Νεομάρτυρες, είναι Εθνομάρτυρες. Η θυσία τους μετέτρεψε το μοναστήρι αυτό σε έναν παγκόσμιο βωμό της Ελευθερίας. Μέσα όμως από το μαρτύριο και το χαλασμό, λίγους μήνες αργότερα, τη νύχτα της 6ης προς 7ης Ιουνίου, ο Ψαριανός Κωνσταντίνος Κανάρης θα προσφέρει την κάθαρση στην τραγωδία της Χίου και με καταδρομική επιχείρηση, θα προσεγγίσει και θα ανατινάξει την τουρκική ναυαρχίδα, ώστε 2.000 Οθωμανοί, ανάμεσα τους και ο θύτης Καρά Αλή, να βρουν το θάνατο. Αν και το νησί καταστράφηκε, η θυσία του δεν πήγε χαμένη. Η Σφαγή της Χίου ήταν το γεγονός που άλλαξε την πορεία της Ελληνικής Επανάστασης σε διπλωματικό επίπεδο. Η φρίκη των γεγονότων διέσχισε τα σύνορα και συγκλόνησε την πολιτισμένη Ευρώπη. Ο Ευγένιος Ντελακρουά, με τον εμβληματικό του πίνακα, έφερε τα δάκρυα της Χίου στα μάτια των Παριζιάνων. Ο Βίκτωρ Ουγκώ έγραψε το συγκλονιστικό ποίημα για το «Ελληνόπουλο» που ζητούσε μόνο «μπαρούτι και σφαίρες». Ο φιλελληνισμός έπαψε να είναι μια θεωρητική συμπάθεια και έγινε

ενεργός δράση. Οι λαοί της Ευρώπης πίεσαν τις κυβερνήσεις τους να παρέμβουν, οδηγώντας τελικά στη ναυμαχία του Ναβαρίνου με έκβαση την αποφασιστική νίκη των ευρωπαϊκών δυνάμεων. Η Χίος πέθανε για να μπορέσει η υπόλοιπη Ελλάδα να ζήσει ελεύθερη. Αδελφοί μου, όλοι θα αναρωτιόμαστε γιατί η Εκκλησία επιμένει να μας θυμίζει τέτοια αιματηρά γεγονότα μέσα στην Αναστάσιμη περίοδο. Η απάντηση είναι ότι Ανάσταση χωρίς τον Σταυρό δεν υφίσταται. Οι μάρτυρες της Χίου μας διδάσκουν την οντολογική ελευθερία, δηλαδή την ελευθερία εκείνου που δεν φοβάται τον θάνατο, επειδή πιστεύει στην αιώνια ζωή που πρεσβεύει η Εκκλησία μας. Σε μια εποχή που ο υλισμός και ο ατομικισμός κυριαρχούν, οι πρόγονοί μας, μας θυμίζουν ότι ο άνθρωπος ολοκληρώνεται μόνο όταν προσφέρει τον εαυτό του για κάτι ανώτερο. Όπως ο Τάφος του Χριστού έγινε πηγή ζωής, έτσι και ο τόπος αυτός του μαρτυρίου έγινε σπόρος ελευθερίας. Η θυσία των μαρτύρων της Σφαγής της Χίου, που φέρνουμε στην μνήμη μας σήμερα, είναι μια απάντηση στον σύγχρονο μηδενισμό, επειδή μας κηρύττουν ότι η πατρίδα και η πίστη δεν είναι «ιδεολογήματα», αλλά βιώματα για τα οποία αξίζει κανείς ακόμα και να πεθάνει. Σήμερα, 204 χρόνια μετά, οι προκλήσεις έχουν αλλάξει πρόσωπο, αλλά παραμένουν εξίσου επικίνδυνες. Δεν αντιμετωπίζουμε πλέον τα σπαθιά των Οθωμανών, αλλά αντιμετωπίζουμε τη λήθη, την πολιτισμική αλλοτρίωση και την πνευματική νωθρότητα. Όταν ξεχνάμε την ιστορία μας, όταν είμαστε χλιαροί στην πίστη μας είναι σαν να σφάζουμε ξανά εμείς οι ίδιοι τους προγόνους μας. Κάλλιστα θα μπορούσαμε να πούμε ότι η μνήμη είναι το ανοσοποιητικό σύστημα ενός έθνους και χωρίς αυτήν, είμαστε έρμαια των ανέμων της ιστορίας. Η Χίος σώθηκε πνευματικά επειδή κράτησε την Ορθόδοξη πίστη της. Σήμερα, η απομάκρυνσή μας από τις παραδόσεις, μας καθιστά αδύναμους απέναντι στις σύγχρονες κρίσεις. Η καταστροφή της Χίου δίδαξε στους Έλληνες του 1821 την ανάγκη για ομόνοια. Σήμερα, η εθνική συνεννόηση είναι απαραίτητη όσο ποτέ για να αντιμετωπίσουμε τις γεωπολιτικές προκλήσεις στην ευαίσθητη περιοχή μας. Χριστιανοί μου, η Χίος δεν έμεινε στα ερείπια. Όπως ο Κύριος αναστήθηκε εκ νεκρών, έτσι και το νησί μας αναγεννήθηκε από τις στάχτες του. Οι Χιώτες της διασποράς μεγαλούργησαν, η ναυτιλία μας κατέκτησε τις θάλασσες του κόσμου και το νησί ξαναέγινε φάρος πολιτισμού. Αυτό είναι το μήνυμα της σημερινής ημέρας. Η καταστροφή δεν είναι ποτέ το τέλος όταν υπάρχει πίστη. Οι πρόγονοί μας, μας άφησαν μια βαριά κληρονομιά. Μας άφησαν ένα νησί ποτισμένο με αίμα αγίων, αλλά και μια πατρίδα ελεύθερη. Καλούμαστε σήμερα, μπροστά στα ιερά λείψανα των σφαιγιασθέντων, να δώσουμε την υπόσχεση ότι θα κρατήσουμε τη Χίο μας «μυροβόλο» στις ψυχές μας, ότι θα διδάξουμε στα παιδιά μας την αλήθεια για την Ιερά Μονή του Αγίου Μηνά και ότι θα ζούμε με την αξιοπρέπεια και το σθένος αυτών των μαρτύρων. Κλείνοντας, ας αφήσουμε το φως της Αναστάσεως να φωτίσει τις σκιές του 1822. Οι μάρτυρες αδελφοί μας δεν είναι απόντες. Είναι παρόντες σε κάθε Θεία

Λειτουργία, σε κάθε χτύπο της καμπάνας, σε κάθε κύμα που φιλά τις ακτές της Χίου. Είναι οι πρεσβευτές μας στον ουρανό. Ας πορευτούμε με το κεφάλι ψηλά, υπερήφανοι για την καταγωγή μας, ακλόνητοι στην πίστη μας, λουσμένοι στο Φως της Αναστάσεως και ενωμένοι υπό τη σκέπη της Υπεραγίας Θεοτόκου και των Αγίων μας. Η θυσία της Χίου είναι η δική μας δύναμη. Αιώνια η μνήμη των ηρωικών προγόνων μας! Τιμή και δόξα στους Μάρτυρες της Χίου! Χριστός Ανέστη! Αληθώς Ανέστη! Η Ελλάς Ανέστη!»

Η τελετή ολοκληρώθηκε με την κατάθεση στεφάνων και την τήρηση ενός λεπτού σιγής, ενώ η στρατιωτική μπάντα συνόδευε καθ' όλη τη διάρκεια τις αποδιδόμενες τιμές. Η σεμνή τελετή έκλεισε με την ψαλμωδία του Εθνικού Ύμνου από το πλήθος των πιστών, που κατέκλυσε τους χώρους της Μονής για να αποτίσει φόρο τιμής στους ήρωες και μάρτυρες της πίστεως και της πατρίδος.

